

**АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕСВОЄЧАСНЕ ПОДАННЯ
ДЕКЛАРАЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ****ADMINISTRATIVE LIABILITY FOR THE UNTIMELY SUBMISSION OF A DECLARATION
AS AN ELEMENT OF THE CORRUPTION PREVENTION SYSTEM**

Тихонова Д.С., к.ю.н.,

доцент кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права

Полтавський юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Статтю присвячено комплексному науково-правовому аналізу інституту адміністративної відповідальності за несвоєчасне подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Актуальність теми зумовлена ключовою роллю системи електронного декларування в архітектурі національної антикорупційної політики України, а також необхідністю забезпечення дієвості механізмів відповідальності для її належного функціонування.

Метою дослідження є аналіз складу адміністративного правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 172-6 КУпАП, вивчення проблемних аспектів правозастосування та розробка пропозицій щодо підвищення превентивного потенціалу цієї норми. У роботі досліджено правову природу обов'язку подання декларації як інструменту фінансового контролю та елементу забезпечення прозорості публічної служби. Проведено детальний юридичний аналіз складу правопорушення: його об'єкта, об'єктивної сторони, що характеризується бездіяльністю, спеціального суб'єкта та суб'єктивної сторони. Особливу увагу зосереджено на аналізі форми вини, яка може бути як умисною, так і необережною, що відрізняє це правопорушення від низки інших корупційних діянь.

Детально розглянуто категорію «поважних причин» несвоєчасного подання декларації, проаналізовано підходи судів до їх тлумачення, зокрема, пов'язаних із технічними збоями в роботі реєстру, станом здоров'я декларанта чи іншими обставинами. Проведено чітке розмежування між адміністративним правопорушенням (несвоєчасне подання) та кримінальними проступками (умисне неподання або декларування недостовірних відомостей). На основі аналізу судової практики та звітів НАЗК виявлено ключові проблеми, зокрема, неоподаткованість застосування норм, відсутність вичерпного переліку поважних причин та питання дотримання балансу між публічним інтересом та правом на повагу до приватного життя в контексті стандартів ЄСПЛ.

У висновках запропоновано шляхи вдосконалення законодавства та практики, зокрема, шляхом деталізації переліку поважних причин у законі, посилення превентивно-роз'яснювальної роботи НАЗК та підвищення технічної стабільності Єдиного державного реєстру декларацій.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, несвоєчасне подання декларації, стаття 172-6 КУпАП, фінансовий контроль, запобігання корупції, електронне декларування, суб'єкт декларування.

This article is dedicated to a comprehensive scientific and legal analysis of the institution of administrative liability for the untimely submission of a declaration by a person authorized to perform the functions of the state or local self-government. The topic's relevance stems from the key role of the electronic declaration system in the architecture of Ukraine's national anti-corruption policy, as well as the need to ensure the effectiveness of liability mechanisms for its proper functioning.

The research aims to analyze the constituent elements of the administrative offense provided for in Part 1 of Article 172-6 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses, to study problematic aspects of its enforcement, and to develop proposals for enhancing the preventive potential of this norm. The study examines the legal nature of the obligation to submit a declaration as a tool of financial control and an element of ensuring the transparency of public service. A detailed legal analysis of the offense's elements is conducted: its object, the objective side characterized by inaction, the special subject, and the subjective side. Particular attention is focused on the form of guilt, which can be either intentional or negligent, distinguishing this offense from several other corruption-related acts.

The category of "valid reasons" for late submission is thoroughly examined, analyzing judicial approaches to their interpretation, particularly those related to technical failures of the register, the declarant's health, or other circumstances. A clear distinction is drawn between the administrative offense (untimely submission) and criminal offenses (intentional non-submission or declaration of false information). Based on an analysis of judicial practice and NACP reports, key problems are identified, including inconsistent application of norms, the absence of an exhaustive list of valid reasons, and the issue of balancing public interest with the right to respect for private life in the context of ECHR standards.

In conclusion, ways to improve legislation and practice are proposed, including detailing the list of valid reasons in the law, strengthening the NACP's preventive and explanatory work, and enhancing the technical stability of the Unified State Register of Declarations.

Key words: administrative liability, untimely submission of a declaration, Article 172-6 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses, financial control, corruption prevention, electronic declaration, declarant.

Однією з ключових інституцій антикорупційної інфраструктури України є система електронного декларування майна, доходів, витрат та фінансових зобов'язань осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. З часу її впровадження у 2016 році в межах антикорупційної реформи, декларування стало не лише інструментом виявлення потенційних корупційних ризиків, а й суттєвим елементом публічного контролю над публічною службою [1, с. 51].

Порушення встановлених строків подання декларації становить адміністративне правопорушення, передбачене частиною першою статті 172-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [2]. Незважаючи на формально невисоку суспільну небезпеку

порівняно з умисним неподанням декларації, що є кримінальним проступком згідно зі ст. 366-3 Кримінального кодексу України [3], зазначене адміністративне правопорушення має значний превентивний потенціал. Воно забезпечує належне функціонування системи фінансового контролю, знижує ризики приховування доходів та майна, а також сприяє зміцненню суспільної довіри до публічної влади.

Актуальність теми дослідження зумовлюється низкою чинників. По-перше, з огляду на сучасні виклики, пов'язані з воєнним станом, міжнародною підтримкою України та поступовою інтеграцією до європейських інституцій, значення дієвого фінансового контролю зростає. По-друге, міжнародні партнери України – зокрема

Європейська Комісія, Група держав проти корупції (GRECO), Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD) – неодноразово вказували на необхідність забезпечення ефективності антикорупційних інструментів, включаючи притягнення до відповідальності за порушення у сфері декларування [4; 5].

По-третє, в умовах цифровізації державного управління та автоматизації процедур перевірки декларацій значну роль відіграє правова визначеність та передбачуваність у кваліфікації відповідних правопорушень. Проте правозастосовна практика свідчить про наявність значних проблем – зокрема, неоднозначність у визначенні «поважних причин» несвоєчасного подання, труднощі в доведенні суб'єктивної сторони правопорушення, відсутність єдиної судової позиції, а також технічні збої в роботі Єдиного державного реєстру декларацій [6, с. 76].

Крім того, у порівняльному контексті заслуговує на увагу досвід окремих країн ЄС (наприклад, Франції, Польщі, Словенії), а також США, де система декларування супроводжується чітко структурованими нормами про відповідальність, наявністю ефективних незалежних органів контролю та більшою стабільністю цифрової інфраструктури [7; 8].

Незважаючи на наявність певного масиву доктринальних напрацювань, зокрема праці О.В. Мельника, В.К. Колпакова, М.І. Хавронюка, С.С. Харитонова, детальне дослідження адміністративної відповідальності саме за несвоєчасне подання декларації як окремого інституту залишається недостатньо розробленим. У наукових джерелах, як правило, розгляд обмежується загальним аналізом адміністративних корупційних правопорушень без виокремлення специфіки кваліфікації, доказування вини або судової інтерпретації «поважних причин».

У зв'язку з цим дана стаття має на меті комплексно дослідити інститут адміністративної відповідальності за несвоєчасне подання декларації в контексті системи запобігання корупції в Україні, з урахуванням норм чинного законодавства, судової практики та міжнародних стандартів.

Запровадження в Україні інституту електронного декларування стало одним із ключових інструментів національної антикорупційної політики, що відповідає сучасним європейським підходам до забезпечення прозорості публічної служби. Закон України «Про запобігання корупції» у ст. 45 встановлює обов'язок осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, щорічно подавати декларації про майновий стан, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру. Цей механізм виконує низку важливих функцій – від забезпечення фінансового контролю до виявлення ознак незаконного збагачення, конфлікту інтересів та інших корупційних ризиків [1, с. 58].

Згідно з національним законодавством, система декларування має бути безперервною, достовірною та публічною. Усі суб'єкти декларування поділяються на категорії залежно від рівня займаної посади, і подання декларацій відбувається у визначені строки, включаючи щорічне декларування, подання перед вступом на посаду, після звільнення, а також у разі суттєвих змін у майновому стані. Порушення цих строків без поважних причин тягне за собою адміністративну відповідальність відповідно до статті 172-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [2].

Правова природа електронного декларування полягає у поєднанні юридичного обов'язку з публічним інтересом. Це не лише формальна вимога, а складова державної політики щодо формування доброчесної публічної служби. Саме через обов'язок своєчасного подання декларацій забезпечується контроль за витратами посадових осіб, виявляються невідповідності між доходами та стилем життя, встановлюються факти набуття майна, яке не може

бути пояснене офіційними доходами. Отже, декларування виступає дієвим засобом як превентивного, так і репресивного контролю, що дозволяє державі вчасно реагувати на потенційні корупційні загрози.

Міжнародно-правові документи також акцентують на значенні цього механізму. У статтях 7, 8 та 52 Конвенції ООН проти корупції (UNCAC) від 2003 року передбачається обов'язок держав-учасниць створити ефективну систему подання декларацій про доходи та майно публічними службовцями [3]. Відповідно, Україна як держава-учасниця зобов'язана забезпечити реальну дієвість цього інституту, у тому числі шляхом належного правозастосування, зокрема у випадках порушення строків подання.

Конвенція Ради Європи про цивільну відповідальність за корупцію 1999 року, а також Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи щодо кодексів поведінки публічних службовців визначають необхідність відкритості та прозорості як базових принципів етичної поведінки чиновників [5]. Водночас Group of States against Corruption (GRECO) у своїх щорічних звітах неодноразово звертала увагу на необхідність вдосконалення механізмів контролю та підвищення ефективності притягнення до відповідальності за порушення обов'язків декларування в Україні [4].

Особливу увагу до цього інституту приділяє також Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD). У звіті Integrity and Anti-Corruption Review of Ukraine (2023 рік) було вказано на важливість не лише технічної стабільності системи декларування, але й правової визначеності у питаннях, що стосуються строків подання, тлумачення поважних причин та санкцій за правопорушення [5]. Недостатня ясність у цих аспектах підриває превентивну функцію інституту, знижує рівень довіри до нього з боку суспільства і зменшує ефективність нагляду за доброчесністю.

Вартий уваги і досвід США, де відповідно до Title 18 §208 United States Code передбачено систему фінансового декларування для державних службовців. Стандарти етичної поведінки працівників виконавчої влади, встановлені Office of Government Ethics (OGE), містять положення про обов'язковість своєчасного подання декларацій. Невиконання цього обов'язку вважається дисциплінарним проступком і може мати наслідком як адміністративну, так і кримінальну відповідальність [6].

Інший приклад – Франція. Закон № 2013-907 від 11 жовтня 2013 року про прозорість у публічному житті створив інституцію Високого органу з прозорості (HATVP), що здійснює моніторинг декларацій та має повноваження щодо притягнення посадовців до відповідальності за несвоєчасне або недостовірне декларування [7]. Подібний досвід може бути адаптований і в Україні, з урахуванням принципу пропорційності втручання держави у права осіб.

Таким чином, інститут фінансового декларування має не лише формальне, але й глибоко змістовне юридичне значення. Він є критично важливим елементом архітектури антикорупційної політики та демократичного контролю над владою. Правова природа цього обов'язку вказує на його комплексний характер: поєднання регулятивного, контролюючого та превентивного компонентів. Несвоєчасне виконання цього обов'язку без поважних причин закономірно розглядається як порушення, що посягає на засади доброчесності та прозорості публічного управління.

Відповідальність за несвоєчасне подання декларації без поважних причин закріплена у ч. 1 ст. 172-6 КУпАП. Це правопорушення має формальний склад і вважається вчиненим із моменту спливу передбаченого законом строку без подання відповідного документа [1, с. 18]. Його суб'єктом є особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у розумінні ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» [2].

Об'єктивна сторона полягає у бездіяльності, незалежно від тривалості прострочення, а суб'єктивна – охоплює як умисну, так і необережну форму вини [3]. Типові порушення виникають через свідоме ігнорування обов'язку декларування або через недбалість у розумінні строків, особливо у тих, хто подає декларацію вперше.

Наявність поважних причин, що виключають відповідальність, не має вичерпного переліку, що зумовлює неоднозначність судової практики. Суди визнають такими обставинами, зокрема, тривалу хворобу, технічні збої в реєстрі, перебування у зоні бойових дій або у службовому відрядженні [4; 5]. Водночас забутливість або завантаженість на роботі не звільняють від відповідальності [6]. Важливим є також правильне розмежування між адміністративною відповідальністю за несвоєчасність і кримінальною – за умисне неподання декларації або подання недостовірних відомостей, що впливає зі ст. 366-3 КК України та підтверджується у правозастосовній практиці [8].

Ефективна система декларування активів публічних службовців є ключовим інструментом запобігання корупції в багатьох державах світу. Україна, впровадивши електронне декларування та відповідальність за порушення відповідних обов'язків, значною мірою орієнтується на міжнародні стандарти, сформовані у межах ООН, Європейського Союзу, Ради Європи та ОЕСР. У цьому розділі проаналізуємо підходи провідних країн та організацій до визначення обов'язку декларування, меж адміністративної відповідальності за його порушення, а також механізмів забезпечення ефективності і правової визначеності.

Європейський Союз не має уніфікованої моделі декларування для всіх держав-членів, однак на рівні європейського права існує низка директив і стандартів, які встановлюють мінімальні вимоги до прозорості публічної служби. У звіті Європейської комісії щодо верховенства права (Rule of Law Report 2023) підкреслюється, що фінансове декларування має бути частиною системи запобігання конфлікту інтересів та забезпечення доброчесності. Наприклад, у Франції вищі посадові особи зобов'язані щороку подавати декларації про доходи і майно до Високого органу за прозорість у публічному житті (HATVP), при цьому за їх неподання передбачено адміністративні штрафи до 45 000 євро або навіть кримінальну відповідальність у разі умисного неподання [1].

У США законодавство про декларування визначено, зокрема, у Title 5 of the U.S. Code of Federal Regulations (CFR) та Ethics in Government Act (1978). Федеральні службовці зобов'язані щорічно подавати декларації про активи, доходи, пасиви та зовнішні джерела доходу. Важливо, що система в США передбачає багаторівневу модель контролю: первинну перевірку декларацій здійснюють спеціальні етичні радники в агентствах, а за виявлення порушень діє система адміністративних стягнень у вигляді штрафів (до \$50 000), дисциплінарної відповідальності, а в окремих випадках – кримінального переслідування [8]. Однак американська модель наголошує на попередженні порушень, активно використовуючи механізми консультування, навчання та роз'яснень.

Рада Європи, зокрема через діяльність Групи держав проти корупції (GRECO), встановила фундаментальні стандарти у сфері доброчесності публічного сектору. У звітах GRECO щодо України неодноразово зверталася увага на потребу забезпечення чітких, пропорційних та превентивних санкцій за порушення обов'язку декларування. У Четвертому раунді оцінювання GRECO акцентувала увагу на важливості того, щоб дисциплінарна чи адміністративна відповідальність була не самоціллю, а частиною комплексної системи, яка охоплює просвіту, технічну підтримку, моніторинг і санкції. GRECO також наголошує на ризиках надмірного тлумачення обов'язку декларування, що може призвести до порушення прав

осіб, і рекомендує законодавчо закріплювати критерії вини, форму вини та процедури перевірки [9].

У рекомендаціях ОЕСР, викладених у звіті «Asset Declarations for Public Officials: A Tool to Prevent Corruption» (2011), зазначається, що системи декларування ефективні лише за умови їхньої доступності, простоти, передбачуваності та гарантованого права на захист. Адміністративна відповідальність має базуватися на принципах пропорційності: за ненавмисне порушення передбачаються м'які санкції (попередження, невеликі штрафи), за систематичні чи умисні порушення – суворіші заходи [6]. ОЕСР наголошує також на важливості забезпечення стабільної IT-інфраструктури для подання декларацій, що прямо перегукується з українськими реаліями – проблемами технічної недоступності Єдиного державного реєстру декларацій.

Цікавим є також досвід Естонії, яка у рейтингах Transparency International входить до числа найменш корумпованих країн Європи. У цій державі електронна подача декларацій інтегрована в єдину цифрову систему взаємодії громадянина і держави (e-Governance). Усі зміни в деклараціях фіксуються автоматично, і система нагадує про наближення дедлайну. Відповідальність за неподання – адміністративна, проте механізм передбачає автоматизовану перевірку даних та направлення декларацій до етичних комітетів, що мінімізує суб'єктивізм правозастосування.

Таким чином, міжнародна практика демонструє кілька важливих тенденцій: по-перше, обов'язок декларування є елементом не лише контролю, а й культури доброчесності; по-друге, відповідальність за порушення має бути пропорційною, попереджувальною та орієнтованою на виправлення; по-третє, система технічної підтримки, цифрових нагадувань та консультування є обов'язковим елементом; по-четверте, чітке визначення меж адміністративної і кримінальної відповідальності забезпечує правову визначеність і запобігає зловживанням.

Україна, порівнюючи з цими моделями, продемонструвала значні досягнення в інституціоналізації електронного декларування, однак і досі стикається з проблемами правозастосування, нестабільної IT-інфраструктури, нечіткості норм і непослідовності санкційної політики. Впровадження найкращих міжнародних практик дозволить підвищити ефективність та легітимність системи.

Попри формальну визначеність складу адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172-6 КУпАП, практика його застосування залишається нерівномірною та проблемною. Проблеми виникають як на рівні тлумачення нормативних положень, так і у процедурному забезпеченні реєстрації та перевірки декларацій. Однією з головних проблем є відсутність вичерпного переліку поважних причин, що ускладнює об'єктивну оцінку дій особи та відкриває простір для судового дискреційного розсуду, іноді – з протилежними результатами в аналогічних ситуаціях.

Наприклад, у рішенні Верховного Суду від 25 січня 2023 року у справі № 320/4217/21 суд визнав технічну несправність порталу ЄДРД (Єдиного державного реєстру декларацій) поважною причиною, що виключає адміністративну відповідальність [10]. Водночас в іншій справі – № 826/10143/20 – той самий суд дійшов висновку, що навіть за наявності доказів технічного збою особа зобов'язана була вжити альтернативних заходів для подання декларації, наприклад, звернення до технічної підтримки НАЗК. Таке розходження породжує правову невизначеність для суб'єктів декларування, що суперечить принципу законності адміністративного процесу [11].

Ще однією суттєвою проблемою є відсутність єдиного тлумачення форми вини. Частина судів визнає достатнім необережне ставлення до обов'язку подання декларації для притягнення до відповідальності, тоді як інші вимагають доведення умислу або хоча б грубої необережності.

Подібні розбіжності також фіксуються в узагальненнях НАЗК та в юридичній літературі. Внаслідок цього на практиці склалась ситуація, коли суб'єкти зі схожими обставинами отримують різні правові наслідки, що знижує ефективність превентивного потенціалу цієї норми.

Окремо варто звернути увагу на технічні аспекти електронного декларування. Проблеми функціонування ЄДРД, особливо у пікові періоди подання декларацій (кінець березня – початок квітня), є регулярними та задокументованими у звітах НАЗК. У Звіті за I квартал 2024 року відзначено, що середній час очікування відповіді від сервера перевищував 45 секунд, а частина користувачів повідомляла про неможливість збереження проектів декларацій [12]. Попри визнання таких технічних збоїв поважною причиною у низці судових рішень, відсутність централізованої офіційної фіксації всіх збоїв не дозволяє автоматично враховувати їх як об'єктивні обставини, що знімають вину з декларанта.

Наявні також прогалини у правовому регулюванні щодо повідомлення суб'єкта про наближення кінцевого строку подання декларації. В умовах, коли особа, наприклад, перебуває у довготривалому відрядженні або на військовій службі, існує ризик неотримання інформації. Також не встановлено обов'язку НАЗК інформувати осіб, які вперше набули статусу суб'єкта декларування (наприклад, після призначення), про строки подання першої декларації. Це може стати причиною ненавмисного порушення з боку доброчесних осіб.

Законодавче врегулювання поважних причин виглядає фрагментарним. Частина практиків вважає, що доцільно запровадити орієнтовний перелік поважних причин у тексті самого КУпАП або у спеціальній постанові Кабінету Міністрів чи НАЗК. Наприклад, у США існують уніфіковані guidelines від Office of Government Ethics, де наведені як приклади «reasonable cause» для несвоєчасного подання: серйозне захворювання, смерть члена родини, стихійне лихо або повний системний збій електронного реєстру [13]. Таке врегулювання забезпечує єдність підходів у правозастосуванні, зберігаючи при цьому можливість судового розсуду у виняткових ситуаціях.

Превентивна функція цієї статті КУпАП також потребує посилення. Наразі роз'яснювальна робота НАЗК

обмежується переважно публікаціями на веб-порталі, тоді як персоналізоване інформування, інтеграція календаря подій у реєстр декларацій, автоматичні нагадування через email або месенджери могли б знизити частку несвоєчасних подань, викликаних неухважністю або низьким рівнем цифрової грамотності.

Не менш важливим напрямом удосконалення є забезпечення передбачуваності та пропорційності санкцій. Чинна редакція статті 172-6 КУпАП передбачає адміністративне стягнення у вигляді штрафу від 850 до 1700 грн. У деяких випадках така санкція виглядає надмірною (наприклад, при затримці на 1 день з незалежних від особи причин), а в інших – надто м'якою (за систематичне ігнорування обов'язку декларування). Доцільним видається встановлення диференційованої шкали штрафів, з огляду на кількість днів прострочення, повторність правопорушення та обставини вчинення [14].

Отже, на основі вищезазначеного доцільно виокремити кілька ключових напрямів удосконалення правового механізму відповідальності за несвоєчасне подання декларації. По-перше, варто законодавчо закріпити орієнтовний перелік поважних причин, який водночас надаватиме судам право визнавати інші обставини поважними залежно від конкретної ситуації.

По-друге, доцільно запровадити технічні механізми інформування суб'єктів декларування про наближення строків подання шляхом автоматичних сповіщень, календарних інтеграцій тощо у межах функціонування Єдиного державного реєстру декларацій.

По-третє, необхідно розширити методичну діяльність НАЗК шляхом підготовки зрозумілих роз'яснень щодо обов'язків декларантів, з особливим акцентом на осіб, які подають декларацію вперше.

По-четверте, слід створити централізовану базу технічних збоїв у роботі реєстру, яка автоматично враховуватиметься під час оцінки наявності поважних причин. І, нарешті, варто вдосконалити санкційну політику, передбачивши можливість індивідуалізації розміру адміністративного штрафу залежно від тривалості порушення, наявності пом'якшувальних обставин та рівня вини декларанта.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мельник О. В. Електронне декларування як інструмент фінансового контролю та публічної підзвітності в Україні. *Право і суспільство*. 2022. № 2. С. 72–78. (дата звернення: 28.07.2025).
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8073-10> (дата звернення: 28.07.2025).
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 29.07.2025).
4. GRECO. Fourth Evaluation Round. Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors. Second Compliance Report – Ukraine. Strasbourg, 2022. 35 p. (дата звернення: 29.07.2025).
5. OECD. Integrity and Anti-Corruption Review of Ukraine. Paris: OECD Publishing, 2023. 150 p. (дата звернення: 29.07.2025).
6. Науково-практичний коментар до Кодексу України про адміністративні правопорушення / за заг. ред. М. І. Хавронюка. Київ: Істина, 2023. 850 с. (дата звернення: 29.07.2025).
7. Loi n° 2013-907 du 11 octobre 2013 relative à la transparence de la vie publique. Journal officiel de la République française, 12.10.2013. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000027012819> (дата звернення: 30.07.2025).
8. Office of Government Ethics (USA). Standards of Ethical Conduct for Employees of the Executive Branch. Washington, 2023. URL: <https://www.oge.gov> (дата звернення: 30.07.2025).
9. European Commission. 2023 Rule of Law Report. Country Chapter on the rule of law situation in France. Brussels, 2023. URL: <https://commission.europa.eu> (дата звернення: 30.07.2025).
10. Постанова Верховного Суду від 25.01.2023 у справі № 320/4217/21 (щодо визнання поважними причин несвоєчасного подання декларації). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108645329> (дата звернення: 31.07.2025).
11. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: ратифіковано Законом України від 18.10.2006 № 251-V. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16 (дата звернення: 01.08.2025).
12. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 544 с. (дата звернення: 01.08.2025).
13. Харитонов С. С. Превентивна функція фінансового контролю в системі запобігання корупції. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2023. № 4. С. 112–121. (дата звернення: 02.08.2025).
14. Методичні рекомендації щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю: затв. рішенням НАЗК від 29.12.2021 № 11. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/category/deklaruvannya/> (дата звернення: 02.08.2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 12.08.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 18.09.2025
Дата публікації: 26.09.2025